СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 86. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 12-го квітня 1940. No. 86. Jersey City, N. J., Friday, April 12, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОСТЯГНЕННЯ ВОЄННОЇ СМУГИ

ВАШИНҐТОН. — Уряд проголосив, що воєнна смуга простягається тепер і на скандинавські краї і що американським кораблям не вільно заїздити до портів тих країв; зокрема не вільно заїздити на Північне море. Цей розпорядок вийшов згідно з ухваленим на початку війни американським невтральностевим законом. Ті кораблі, що знаходяться на морі і їдуть в напрямку скандинавських портів, дістали радіове повідомлення, щоб вертались додому.

В одночас президент зарядив, щоб точно провірити, скільки фінансових вкладів мають в Америці Норвеґія і Данія. Всі фінансові вклади згаданих держав будуть заморожені в Америці і не вільно їх буде відсилати до згаданих країв.

ВПЛИВ НА МОРЕПЛАВСТВО.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок останніх подій в Европі в світовім мореплавстві повстало нове замішання. Бо Норвеґія і Данія були мореплавними краями і мали разом пару міліонів тон ріжних купецьких кораблів. Ті кораблі покищо плавають по широких морях. Німецька влада зарядила, щоб ті кораблі звернулись відразу до німецьких, або італійських портів і там ждали дальших розпорядків. Анґлійська влада зарядила противне, щоб вони заїздили до анґлійських, або французьких портів. Анґлійський консуль у Лос Анджелесі перестеріг данських і норвезьких капітанів, що коли вони не будуть повинуватись анґлійській владі, то анґлійські кораблі їх силою арештують. Данський консуль у тім самім місті видав інший розпорядок, кажучи, що фактично Данія формально далі існує як вповні самостійна держава. Але внаслідок воєнних подій капітани данських кораблів можуть робити так, як уважають за відповідне і коли хочуть, можуть вповні підчинитись розпорядкам анґлійської влади, говорив данський консуль.

ПОЛОЖЕННЯ ҐРЕНЛЯНДІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Данський посол мав із секретарем стейту Корделом Голом конференцію, в часі якої обговорювано справу Ґренляндії. Цей край лежить на західній півкулі, недалеко північних берегів Канади. Він належав до Данії. Але тепер, коли Данія знаходиться під „протекторатом" німців, останні мають формальне право захопити також Ґренляндію. В той спосіб німці перший раз в історії посунулиб свої впливи на західню півкулю. До того Америка не хоче допустити. В офіційних колах говорять, що на випадок, якби німці хотіли всунутись у Ґренляндію, Америка приноровилаб до них „доктрину Монро", яка противиться, щоб у цю півкулю втручувались европейські, зокрема якісь нові, держави. Виходячи з конференції, данський посол зазначив: „Ми, зрозуміло, погодилися, що Ґренляндія належить до американського континенту".

АЛІЯНТИ КУПУВАТИМУТЬ НАЙНОВІШІ ЛІТАКИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент війни порішив, що аліянти могтимуть в Америці закуповувати три найновіші моделі американських воєнних літаків. Ті літаки, що їх тільки недавно випробовували, мають бути найкращими того роду літаками на світі. Але знавці кажуть, що забере найменше рік, щоб американські фабрики могли їх на широку скалю виробляти. Проте аліянтська покупна місія замовила тих літаків на біліон долярів.

ГРОШІ НА ВОЄННУ ФЛЬОТУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет будови фльоти рішив признати на наступний фіскальний рік один біліон долярів на будову нових воєнних кораблів та на технічні уліпшення в американській воєнній фльоті. Ця сума це найбільша сума в історії Злучених Держав Америки на невоєнні роки.

ДАЄС ДАЛІ ЗМАГАЄТЬСЯ З КОМУНІСТАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Даєс заявив, що він удасться до Найвищого Суду по поміч у боротьбі з комуністами. Бо нижчі суди ставлять йому перешкоди, говорив він. Даєс заявив, що філядельфійський суддя Велш, котрий звелів арештувати двох аґентів Даєса, бо мовляв, вони поступили неправильно, поступив так на основі фальшивих інформацій. Даєс також таврував головного прокуратора Джексона за те, що той велів увільнити сімох дітройтських комуністів, яких лава присяглих узнала винуватими нелеґального вербування добровольців для червоної еспанської армії.

А. Ф. П. ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ВАШИНҐТОН. — Заступник голови А. Ф. П., Вол, заявив, що коли американські експортери самі не припинять висилки ріжних воєнних продуктів до тих невтральних країв, які їх опісля висилають до Німеччини, то в ту справу вмішається орґанізоване робітництво і шляхом страйку змусить їх це зробити.

НОВІ МАШИНИ ПРОТИ РОБІТНИКІВ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Каліфорнійські фармери почали масово впроваджувати в свої городові фарми новопридумані машини, які усувають з праці робітників.

НЕМА МІСЦЯ ДЛЯ НЕВТРАЛЬНОСТИ.

ПАРИЖ. — Не можна оставатись невтральним. Що так є, видно найкраще по тому, що сталося тепер з Данією і Норвеґією. Так каже французький премієр Рейнод.

НОВА ПОПУЛЯРНА ДИТЯЧА ЗАБАВА

Орґанізація „Наукова Служба" звернула увагу на нову забавку, придуману для дітей одним підприємством, що стала серед них дуже популярною. Є це скринка з певним числом образів птиць. Коли птиці нема напису з її йменням, а ці ймена є виписані окремо. Коли вгадуючий потисне ґудзик коло птиці й ґудзик коло йменія, то дається чути звук дзвінка; коли він мовчить, то це знак, що йменя птиці було подано фальшиво.

„ВБОГИЙ ЧОЛОВІК" МАЄ $35,000

До стейтового шпиталю в Шікаґу, Ілінойс, відставлено оноді 73-літнього Джорджа Ґерлія, що від 9 років жив самотний у вбогій кімнаті, за котру платив півтора доляра на тиждень. В його мешканні поліція знайшла $9,000 готівкою й вартісних паперів на суму 26 тисяч долярів.

НЕВДАЛА ПІМСТА

Один подорожний, що старався впроситися на авта проїжджаючих у Гонтинґтоні, Індіяна, так угнівався на автомобілістів за те, що його не підвозили, що розбив на дорозі вісім фляшок і розсіяв по гостинці куски скла. Хтось доніс про це шерифові й цей арештував гнівливого прошака й, давши йому мітлу в руки, заставив його замести з дороги все розсипане ним скло. Потім забрав іще його до вязниці й задержав там його одну ніч.

ОНТАРІО ПРОДУКУЄ НА ВОЄННІ ЦІЛИ

Коло дві третини з трьох міліонів, які в березні домініяльний уряд виасиґнував на воєнні ціли, підуть для онтерійських фабрик на ріжного роду воєнні виробництва. В тій цифрі включається також коло 800 тисяч долярів на жовнірські уніформи і прибори.

32 РОКИ САМОТНОЇ СЛУЖБИ

У Порт Ізабел, у Тексасі, пішов на пенсію Панчо Ґарса, 61-літній ліхтарник маяку на острові Падре. Він служив на тому маяку 32 роки й за той час ліхтарні маяка не погасли ні разу.

Коли він став на службу, маякові ліхтарні освітлювано нафтою. Пізніше їх освітлювано нафтою під тисненням повітря, накінець електрикою.

ПРИЗНАВСЯ ДО ВБИВСТВА

Перед стейтовим судом у Філядельфії признався Роберт Гетрі до вбивства Гарвея Геса, секретаря нюджерзького стейтового сенатора Ґрента. Тіло Геса знайдено під Філядельфією 1. січня цього року. Гетрі говорив судді, що Гес ударив його; Гетрі, мовляв, утратив далі память, що сталося; коли він прийшов до себе, Гес лежав на землі у калюжі крові неживий.

Як Гетрі зложив це зізнання, суддя негайно покликав двох других суддів, щоб вони теж вислухали цих зізнань і встановили висоту вини й кари.

ПРИДУМАВ „КРОКОДИЛЯ" ДО ПРОТИНАННЯ КОЛЮЧИХ ДРОТІВ

Всі міністерства війни замітили, що з вибухом війни проявляється зацікавлення серед винахідників та що війна стає наче сиґналом для ріжних воєнних винаходів. До британського міністерства війни від вибуху війни наплило багато нових винаходів, між іншими сталевий крокодиль до перетинання колючих дротів, котрими огорожують форти й бойові рови.

КОШТОВНА ПРОТОЧИНА У ВОДНІЙ РУРІ

Два власники домів у Брукліні, Ню Йорк, пізвали в суд місто Ню Йорк за повернення шкоди, які вони понесли в своїх домах, коли коло них трісла водна рура. Суд признав одному з них 5,882 долярі, другому 9,475 долярів.

УСУВАЮТЬ ЧЕСЬКИХ ОФІЦИРІВ

БІЛГОРОД. — З чеського протекторату доносять, що тепер усувають з фабричних робіт, як теж з урядової служби, бувших офіцирів чеської армії. Йде тут у першу чергу про такі роботи, де виробляють амуніцію і те все, що є звязане з воєнним ділом.

І В ДАНІЇ НЕ ПІШЛО ЛЕГКО

БЕРЛІН. — Виявляється, що як німецькі війська займали Данію, то й там військо ставило опір так довго, поки уряд не дав приказу занехати опір.

КОШТОВНІ ЛЮБИМЦІ

Джан Кер з Лос Анджелеса, Каліфорнія, має тренованого полоскуна (ракуна). Одного дня це звірятко залізло до дому Елвиса Тода й вкусило його. Тод пізвав Кера в суд за відшкодування. Він говорив на суді: „Від часу, як мене полоскун укусив, я не можу спати. Мені все вночі привиджується ракун". Суддя признав йому $770 долярів.

САМОГУБСТВО ЗО СТРАХУ ПЕРЕД ВІЙНОЮ

У власнім мешканні при 23. вул. в Ню Йорку поповнив самогубство при помочі ґазу 23-літній друкар Линдсі Крокер. Тіло його знайшли його родичі, вернувшися з міста. Розсліди поліції над причинами розпучливого кроку дозволяють догадуватися, що причиною самогубства був страх перед можливістю, що европейська війна втягне остаточно й Америку та що він буде примушений піти воювати.

КАНАДІЙСЬКА ЦЕНЗУРА

Переглядач Видань в Отаві, И. С. Ров, подає, що його канцелярія переглядала від кінця жовтня до 31 грудня пересічно 1,280 видань тижнево, що виносить коло 6 тон задрукованого паперу. Працю ту канцелярія переводить у співробітництві з „Координуючим Комітетом Цензури".

Переглянені видання крім тих, що в мовах анґлійській і французькій, це видання в двацятьох ріжних мовах, таких: німецькій, українській, московській, словацькій, хорватській польській, себрській, чеській, італійській, жидівській, „ідіш", фінській, шведській, норвезькій, данській, ісляндській, мадярській, грецькій, китайській і нішонській. Ту величезну працю переводять 11 мовознавців і редакторів.

КОЛИ МІСЯЦЬ ЗАКРИВАЄ СОНЦЕ.

Три світлини затьміння сонця, зняті в Джексонвилі, в стейті Флорида. Наліво: початок затьміння; середина: вершок затьміння; направо: кінець затьміння.

БОРОТЬБА ЗА НОРВЕҐІЮ ТРЕВАЄ ДАЛІ

ЛОНДОН. — Тяжка боротьба, що ведеться на морі, в повітрі й на суші за здобуття Норвеґії, ще не покінчена. Населення ставить опір. Норвезьке військо бореться. А уряд і король не погодились на те, щоб визнати націстичну владу, як цього домагається Німеччина. Британське командування проголосило, що коли німецьке окупаційне військо не забереться негайно зо столиці Осльо, то місто буде бомбардоване. Супроти цього майже все населення вивтікало з міста.

ДОНОСЯТЬ ПРО ТЯЖКІ НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ.

СТОКГОЛЬМ. — Бюро Райтера, себто британська пресова аґенція, подає, що німці втратили в боротьбі довкола Норвеґії чотири панцирники і 3 перевозові кораблі. Німецькі комунікати признають, що норвезька прибережна артилерія затопила два німецькі кружляки, „Карльсруге" і „Бліхер", що охороняли виладовування німецьких жовнірів на норвезьку територію.

КАЖУТЬ, ЩО ВІДІБРАЛИ ДВІ ПРИСТАНІ.

СТОКГОЛЬМ. — Подають як певне, що британська фльота вспіла відібрати німцям дві норвезькі пристані, Берґен і Тронґгайм. Німецьке командування це заперечує.

ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА ЗА НАРВІК.

ЛОНДОН. — Британська адміраліція вислала пять воєнних кораблів до новезької пристані Нарвік, звідки відбуваються транспорти заліза, так потрібного Німеччині для воєнної індустрії. Та у пристані було вже 6 німецьких модерних кораблів. Підчас стрілянини британці втратили два кораблі й подалися назад з тим, що знищили два німецькі воєнні кораблі й запалили кілька транспортових. Точних відомостей про ті втрати ще нема.

АРМІЯ ПРИ СТАРІМ УРЯДІ И КОРОЛІ.

СТОКГОЛЬМ. — У битві під Елверумом, яку звели норвежці з німцями, полягло по обидвох сторонах по кілька соток жовнірів. З цього видно, що норвезька армія не визнає німецького наїзду і ставить опір. В Елверумі знаходиться тепер норвезький парлямент і королівська родина, що покинули Осльо. Замітне те, що через радіо взивається населення до спокою і залишення ставлення опору німцям. Радіо є під контролею німців.

НАЛЕТИ НА АНҐЛІЮ.

ЛОНДОН. — Стверджують, що в тому самому часі, коли серед бурі йшла завзята морська боротьба британської фльоти з німецькою, німецькі летуни обкидували бомбами морську базу в Скапа Флов як і територію Шотляндії. Лондонські ґазети подають, що всі ці налети не нанесли буквально ніякої шкоди. Зате зістрілено підчас одної ночи 6 німецьких літаків.

В АНҐЛІЇ ЗАДОВОЛЕНІ.

ЛОНДОН. — У парляменті витали з великим задоволенням звідомлення премієра Чеймберлина про те, що британська фльота вивязалася зо свого завдання згідно зо славною традицією. Він заявив, що британці втратили два кораблі, знищили або ушкодили німцям чотири воєнні кораблі й 7 транспортових.

КОМАНДУЄ САМ ГІТЛЄР.

БЕРЛІН. — Скандинавською кампанією командує Гітлєр особисто, що не спить, а жде мінута за мінутою на нові звіти з фронту. Кажуть, що він готов виголосити специяльну промову, звязану з цею кампанією. Назагал можна сказати, що німці ще непевні, як властиво скінчиться їх наступ на Скандинавію. Тому не видно великої радости.

ГОТОВА ЗАЧАТИСЬ БАЛКАНСЬКА АВАНТУРА.

БУКАРЕШТ. — На Дунаю висаджено в повітря три німецькі судна, що везли збіжжя і нафту до Німеччини. Тепер Німеччина домагається від Мадярщини, Югославії й Болгарії права контролі над цілим Дунаєм, щоб таким чином забезпечити собі довіз товарів.

ЩО БУДЕ ЗО ШВЕЦІЄЮ?

БЕРЛІН. — Німеччина задоволена з того, що буде боронити силою свою невтральність. Але дехто каже, що сама Німеччина буде наставати на Швецію, щоб дозволила їй перевозити через свою територію військо до Норвеґії, коли це буде неможливо здійснити іншим шляхом, а аліянти захочуть висаджувати війська в Норвеґії.

НА ЧЕРЗІ БАЛКАН.

РИМ. — Так думають в Італії. Кажуть, що аліянти будуть намагатись позбавити Німеччину довозу сирівців і поживи з Балкану, в першу чергу з Югославії.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ОДНА ПЕРЕМОГА НІМЕЧЧИНИ

Заняття Німеччиною Данії й Норвеґії є без сумніву найбільшими біжучими подіями в цілому світі. Відгуки їх дадуться чути в найдальшій закутині світу. Грому цих подій буде можна чути багато літ від тепер. Є це одні з тих подій, що такі великі, що в перший мент не можна обняти цілої їх величини.

Два народи, вмішані в цю подію безпосередньо, є без сумніву траґічними жертвами подій, за які вони не поносять ніякої безпосередньої вини. Коли нині Англія й Франція винують за ці події Німеччину, а Німеччина й Росія вказують як на винуватців на Англію й Францію, то в цьому є принаймні та правда, що Данія й Норвеґія не винуваті за ту велику траґедію, якою без сумніву є втрата державної незалежности.

Грім, що вдарив у ці держави, не був роблений у цих державах, але в загальній світовій атмосфері. Данія й Норвеґія, щоправда, теж належать до того світу й своєю політикою вони теж причинялися до світового хаосу, з котрого тепер ударив у них цей грім, але вина тут з їх боку дуже загальна, дуже далека й дуже мала. Навіть, як іще не так давно, при нагоді російської інвазії на Фінляндію, вони відмовилися станути спільно з Швецією проти зовнішньої загрози, то й цьому дуже не можна дивуватися, коли зважити, що навіть спільна акція всіх скандинавських країв з Фінляндією ледве чи була би врятувала їх перед теперішньою долею.

Німеччина обіцяє тепер Данії й Норвеґії, що окупація буде тривати лише на час війни, одначе й Німеччина й цілий світ знає, що те, чи Німеччина уступить з Данії й Норвеґії, не залежить від закінчення війни, а від її висліду. Іншими словами, Німеччина уступить з окупованих країв лише тоді, коли розвій подій її до того заставить, себто коли вона програє війну з аліянтами.

Чи виграє вона цю війну, це стало тепер очевидно дуже болючим питанням для світу. Німеччина каже, що вона зробила для висліду війни рішучий крок, і нині багато людей з нею погодяться. Нема сумніву, що положення аліянтів тепер багато важче, ніж було тиждень тому. Німеччина виграла ще одну битву.

Одначе до вигри всеї війни ще далеко. Як відомо, були вже випадки, що війну виграв той, що програв кожну битву. І тепер Німеччина виграла битву, але вона підняла проти себе великі сили в світі. Коли ще позавчора багато людей, народів і держав надіялися на перемогу над Німеччиною з боку самої Англії й Франції, нині вже багато з них починають себе питатися: чи дадуть собі раду аліянти? Що буде, як не дадуть? Що в такому випадку здержить Німеччину, щоб вона не зробила з іншими краями того, що вона зробила з Данією й Норвеґією?

Такі питання чути нині передівсім в Америці. Як видно з газетних передовиць, перед американцями тепер стоїть зовсім ясно питання: в якому світі буде жити Америка, коли Німеччина переможе Англію й Францію? І питаються американці: яке буде життя в Америці, коли поза Америкою будуть панувати краї з такою системою, як Німеччина?

ВАЖНІ ПОДІЇ В КИТАЮ

Дня 30. березня ц. р. заходами японської окупаційної влади створено в Китаю для тої частини, що є під владою японців, новий китайський уряд. На чолі того уряду стануь Ванґ Чінґ-вей, чільний китайський державний муж, бувший учень китайського національного „пророка" д-ра Сун Ятсена. Осідком цього нового уряду є Нанкін, стара китайська столиця.

Тому, що Китай далеко, а також тому, що ми маємо війну в Европі, події на Далекому Сході в більшості проходять у нас незамітно. В дійсності це події величезної ваги. Бо, наприклад, територія, яку адмініструватиме тепер цей новий уряд Ванґа, має коло 200 мілiонів людей. Це є стільки людей, що мають Англія, Франція, Італія і Німеччина докупи.

Як згадано, цей уряд створила тепер японська окупаційна влада по трьох роках війни з китайським маршалом Чанґ Кай Шеком, що далі стоїть на чолі властивого китайського уряду. Цей останній подався у глиб Китаю і продовжає війну проти Японії, якою кермує зо своєї столиці Чунґінґу. Територія Чанґ Кай Шека має поверх 200 мілiонів осіб.

Японська армія чим далі запускалась у Китай, тим більше рідла. Бо важко було для таких величезних просторів поставити в кожнім місті достаточну військову силу. Крім того воєнні операції вичерпували японців із середників, потрібних до ведення війни. Темпо війни мусіло припиниться. В останнім році ми мало чуємо про якісь більші наступи японських військ. Війна застрягла на якісь мертвій точці. Щоб усе те змінити, японська влада рішила використати ті китайські сили, що знайшлись під її окупацією, і створити з них нову китайську державу, але під своїм протекторатом. Ця нова держава при помочі японців малаб продовжати ту роботу, яку започаткувала Японія, а саме, зробити цілий Китай виключним тереном впливів Японії.

Японія впроваджує „новий лад" у Китаю. Вона ніби твердить, що певні права для европейців будуть у Китаю далі застережені, але водночас не скриває, що вже не буде того, що було дотепер, коли европейці мали не лише цілковито „відкриті двері" до Китаю, але й могли творити собі там свої оселі, які цілком не підлягали місцевій китайській владі. Колиб та політика „нового ладу" перемогла, рішальне слово в Китаю матиме Японія, зрозуміло, що за посередництвом того уряду, який вона сама настановила.

Уряд Ванґа матиме завданням також поборювати маршала Чанґ Кай Шека. Ванґ, як лиш обняв владу, видав до цілого Китаю заклик, у якім проголошує, що з японцями в імені Китаю заключив мир; що китайські війська мають вертатись додому, що уряд Чанґ Кай Шека є нелеґальний і його ніхто не має слухати, а видані ним закони неважні. Отак з місця Ванґ почав боротьбу з другою половиною своєї власної батьківщини, що залишилась під правлінням старого уряду.

Відношення Америки.

До того нового китайського „уряду" віднеслася зовсім неприхильно в першу чергу Америка. Секретар стейту Кордел Гол в імені американського уряду зробив заяву, що не признає уряду Ванґа, а вважає далі законним старий уряд Чанґ Кай Шека. Новий уряд, говорив Гол, опертий на японській армії і він не є справжнім китайським урядом, тільки знаряддям Японії, подібно, як Манчуко не є самостійною державою, стільки „лялькою" Японії. Уряд, опертий на японській силі, не може ґарантувати чужинцям, зокрема американським інтересам, „вільних дверей" у Китаю.

Зрозуміло, що Америці не йде так дуже навіть про засаду „відкритих дверей". Бо економічні інтереси Америки в Китаю дуже маленькі. Америка має в Китаю вкладів на яких сто до двіста мілiонів долярів. У порівнанні з кілька білионами, що їх має Англія, це дійсно дуже маленька сума. Воювати за ті вклади Америка ніколи не хотілаб, бо одна більша морська битва, навіть колиб закінчилась повною перемогою Америки, коштувала би більше, ніж та сума. Колиж Америка всетаки цікавиться справами Далекого Сходу, зокрема тим, що діється в Китаю, то в тім є політичні причини.

Як згадано, Китай це величезний край, це така величезна маса людей, що малощо менша від тої, що її має ціла Европа. Додати до того майже сто мілiонову японську імперію, а головно японський організаційний хист і цивілізацію, що вповні дорівнюють европейській, можемо зрозуміти, чому Америка всетаки з острахом дивиться на те, що діється в Китаю. Якби Японії вдалося запровадити в Китаю „новий лад", то це означалоб, що вона розпоряджає імперією, яка начисляє яких 550 мілiонів людей, а також розпоряджає величезними засобами сирівців. Зорґанізувавши цю імперію як слід, Японія не лише захопилаб незаперечні впливи в цілій Азії, але через Тихий океан моглаб у дальшій будучині загрожувати й Америці.

Відношення інших держав.

Англія також незадоволена з того бігу речей у Китаю. Вона, як сказано, має в першу чергу економічні інтереси в Китаю; вона має там своїх вкладів на пару біліонів долярів. Цього вона не хоче втратити. А вона втратить, коли Японія там закрпить свою владу. Бо Японія є промислова країна. Вона потребує сировців, взаміну за свої готові фабричні продукти. Вона відбере англійцям ринки збуту і джерела сирівців, як тільки почується в силі це виконати. Та на дальшу мету англійські інтереси будуть загрожені не лиш економічно, але також політично. Бо, підбивши Китай і ставши величезною потугою, Японія певно не зупиниться, а зачне свої впливи простягати і на Індію, що пишається назвою „перли в британській короні"; також на всі острови й англійські посілості на Індійськім океані; вона добровільно не зупиниться також перед захопленням Австралії і Нової Зеляндії.

З тих причин Англія також з острахом слідкує за тим, що діється на Далекім Сході. Минулого року, до вибуху війни, вона навіть пробувала ставити японцям твердий опір. Та проте вона боїться занадто вплутуватись у конфлікт з японцями, маючи на своїх руках конфлікт з німцями. Тому, хоч намагається ослабити розгін японців в Азії, то таки не хоче довести до отвертого розриву з ними. Надія Англії спочиває на Америці. Колиб Америка як слід розправилась мирно, чи навіть війною, з Японією і не допустила до її розросту в Азії, то вже тимсамим вона дуже облекшилаб завдання Англії. З тих то мотивів дехто з американських політиків твердить, що це Америка „держить мішок" на Далекому Сході для Англії. Фактично Америка „держить мішок" не лише для Англії, але і для себе самої.

Англія не сказала в справі назначення уряду Ванґа свого слова. Вона не визнала його, ні не натаврувала.

Також Франція побоюється японської експансії в Азії, бо вона має там величезну азійську кольонію, Індо-Китай, що майже півтора разу більша від Франції. Крім того французи, хоч мають значно менші економічні вклади в Китаю, ніж англійці, зате ті вклади значно більші від американських.

Росія має також великі інтереси на Далекому Сході. Совєтські території є ближче Японії, ніж сам Китай. Сахалін, Владивосток і цілий Сибір є загрожений японською силою. Але, на їх щастя, японці потребують лагідного, полудневого клімату, а Сибір до того не надається. З огляду на те, що совєтські й американські інтереси на тім відтинку гармонізуються, Америка нераз уважала Совєти доброю противагою для японської експансії на Далекім Сході.

Держави, що є проти японської експансії, помагали урядові Чанґ Кай Шека в його війні з японцями. Вони давали йому зброю, амуніцію, гроші. Правдоподібно, що вони далі будуть йому помагати, щоб у той спосіб ослабляти розгонову силу японського імперіялізму. Китайські території, як сказано, величезні. Поки Японія ними заволодіє, вона готова так виснажити свій власний політичний і економічний організм, що ледви чи зможе зробити з цього повний ужиток для себе. Бодай на таке рахують її противники.

ЧАСИ МІНЯЮТЬСЯ

Здається, що нема жадної другої нації в світі, щоб за такий короткий час перейшла таку велику еволюцію, як Німеччина. Всі ми знаємо, як то до війни Німеччина відносилася до Совєтської Росії. Тепер націонал-соціялістичний слівник значно змінився. Колись говорено про війну проти марксизму, тепер пишеться в Німеччині про святий похід проти капіталістів. Д-р Лей, шеф Фронту Праці, минулого місяця пішов так далеко, що в журналі „Дер Анґріф" заявився за большевицький клич „Пролетарі всіх країн, єднайтеся". Очевидно, що капіталізм, проти якого обєднують німці всіх пролетарів, це англійський капіталізм, який, в очах німців, скупчив під собою всі добра, цілі земські багатства.

Д-р Лей так відзивається до робітників: „Робітники всіх країв! Обєднайтеся на те, щоб англійський капіталізм був зломаний. Молоді селяни, які шукаєте світла, зєднайтеся, щоби був цілком знищений старий англійський змій, що загарбав ті скарби світу і не дає вам їх уживати.

„Молоді революціонери, я переконаний, обєднаються в конечности в боротьбі проти грошевого світу. Ми, німці, даємо продуктивну працю. Ми можемо з гордістю та певністю проголосити: Ми дали світові стільки, скільки він дав нам. І тому хочемо нашої частки багатств цього світу, якого то багатства хочуть нас позбовити. Якщо Англія схоче бльокадою виголодити тих, що так, як ми, німці, бунтуються проти англо-капіталістичного деспотизму та тиранії грошей, то вона помиляється. Бо ви будете провадити вперту націонал-соціялістичну боротьбу й будете бити до кінця цю англійську гидру".

Як бачимо, то ґітлерівська преса, чи пак нацистичні лідери, запозичають тепер у большевиків слів і „лозунгів" у боротьбі проти „капіталістичної англійської гидри". Цікаво було б знати, що думає про те німецький робітник, який роками наслухався від своїх провідників про „людей у крові" (большевиків), як тих, що нищать світову цивілізацію! Цікаве, як приймає цю переміну німецька молодь, яка вишколювалася в дусі проти большевицького святого походу, а тепер кажуть їй добачувати в большевиках „реальних політиків", „спільників боротьби проти англійського капіталізму", і т. п.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Г. — Лист цікавий і дякуємо за пересилку. Але про ці речі вже було передане з інших листів. Найліпше надсилати такі листи, де пишеться про події в селі чи в тій місцевості, з якої походить той, що пише.

Вілмінґтон, Дел. — Усе, що є в „Свободі", коли йде про листи з краю, є передруковане з оригіналів. Очевидно, що це відноситься до тих листів, що нам надсилають наші люди, що живуть в Америці.

М. Ф. — Краще писати так, щоб можна підписувати себе повним іменем.

А. Г., Шікаґо, Ілл. — Шкода Вашого труду. Ніяке „посередництво" тут не поможе, бо большевики попирають Совєти і є проти того, щоб Україна від них відірвалась і стала самостійною.

М. В., Дітройт, Міш. — Тяжко порадити. Там скорше знайдете роботу, ніж у Ню Йорку.

В. Г. — Така посмертна згадка могла би бути поміщена тільки тоді, коли би була мова про громадську працю, бо це є цікаве для загалу. Треба писати в таких випадках про добрі діла, зроблені для загалу.

М. П. — Дякуємо за дуже цінний витинок з „Америка Ехо", який зараз використаємо.

Дітройт, Міш. — В звіті про коляду має бути подана колядникам, що заколядували $298.50. Колядували громадяни: М. Чорна, К. Вихорик, Т. Ковальска, М. Андрусевич, М. Слупецька, К. Ващук. Замісць Громадянський Клюб має бути „Мішіґанська Ліґа".

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(20)

Та вирватися було тяжко. Перед ним татарчук, мов оса, за ним одчаяний козак, мов кат. Довкола насуплені обличчя реєстровиків, насмішливі погляди шляхотської братії й той гамір, що з нього даремне силувався Чаплинський виловити хоч один прихильний, співчутливий голос.

Чаплинський знав свою братію. Віватувати переможцям, знущатися над переможеними, оце була життєва рація того пірістого гайвороння, що й він йому був — кров від крови й кість від кости.

Та в момент, коли Марко розмахнувся знову до Чаплинського, підстарості блимнула нова надія на рятунок. З юрби протискався старий, сивоголовий добродій.

Був це Зацвилиховський. У Чигирині й околиці значна шишка. Хоч і грецької релігії, але шляхтич, колись козацький комісар Речі Посполитої, а тепер шинковий політик і медіятор. Усе кожуть радо, усе когось розважав, когось годив, а при кожній нагоді випив і закусив. Ласий був пан комісар не так на випивку, як на кумпанію, що для неї ні чару ні сивого волоса не жалів.

До притичини Чаплинського придивлявся Зацвилиховський від першого слова. Про нічну ескападу підстарости чув, а хоч був з великим респектом до пана Хмельницького, то ані не хвалив ані не гудив „вікторії" Чаплинського. Хай уже прийде пан сотник, то ще неодно побачимо, а там крук крукові ока не виколе.

Та тут виникла притичина, що з неї рішив пан Зацвилиховський скористати. Чого доброго підстаросту з опресії вибавить і пану Хмельницькому прислужиться.

Ставши поміж супірниками, пан Зацвилиховський з розмахом відкинув вильоти й, поклонившись обом, промовив:

— Пакс вобіскум! Пакс вобіс, панове! — Шинок затих. Чаплинський наче випростувався. Марко прикусив губи, Ахмет вирячився, не зрозумівши латини Зацвилиховського.

— Страшно й безприміріно ображено тут і потурбовано нашого брата пана підстаросту; алеж, як зачуваємо, не з бути й урядженої напасливости забув оце на право та пристойність слуга пана сотника Хмельницького.

— Ілляшевський, до послуг вашої милости — поклонився з ґалантерією Марко й стукнув шаблею в долівку.

— Вийдим відсіля. — Ледви видушив з себе Чаплинський.

— Не вийдеш! — ревнув Марко.

— Пакс вобіс, панове! — медіював Зацвилиховський.

— Віддай награблене, звільни дівчину і пропадай! — засував свої вимоги Марко.

— Нікого й нічого я не грабив, а з доручення його милости пана хорунжого коронного забрав у суботівського державця те, що від нього належиться скарбові — наче відсказавши мову, заторохкотів Чаплинський.

— Відколиж то пан Хмельницький не власник, а державець Суботова? — запитав хтось з боку.

— А відколиж то в нас скарбові належитості по ночах стягають? — озвався другий.

— Та невже чужі дівчата приписано до скарбових належитостей? — засміявся третій.

— Не ваше діло! — пробував відгризтися Чаплинський.

Зацвилиховський зморщив чоло.

— От вам і казка, панове! Без трибуналу не обійдеться.

— Вийдім відсіля! — наставав Чаплинський.

— Скажи, в якому льоху заничив дівчину, а там хай тебе чорт побере! — не подавався Марко.

— Думаю, що дівчину треба віддати — медіював Зацвилиховський.

— Дівчина, підданка його милости пана хорунжого коронного — вибріхувався Чаплинський.

— Брешеш! Козачка з дідапрадіда! Віддай дівчину! — закричав Марко й кинувся до Чаплинського.

Зацвилиховський заступив йому дорогу:

— Бог з вами, панове! Бачу, що я встряв у паскудну справу. Вмиваю руки.

— Хай звільнить дівчину! — крикнув хтось з гурту.

Чаплинський зупинив Зацвилиховського:

— Не відходіть, вашмость!

— А віддасьте дівчину?

— Віддам. Вийдім відсіля.

— Ні кроком з місця, поки Оксана не буде на волі! — вмішався Марко.

— Якже так? — розвів руки Зацвилиховський. — Требаж, аби пан староста сказав кому треба, що робити з дівчиною.

— Хай сяде й напише та ще й знак дасть. Інакше ні кроку.

— Нема ради, пане старосто, сідайте та пишіть — рішив Зацвилиховський.

Чаплинський призадумався. Ахмет тимчасом кинувся до жидівського ванькира й у ту саму мить вернувся з пером і чорнилом. Хтось добув ізза пазухи клаптик паперу. Не було ради. Чаплинський сів. Рука йому тремтіла, перо бунтувалося й порскало, Марко дивився йому через плече й слідкував за кожною кривулькою полуграмотного підстарости. Колиж він закінчив письмо й поклав на ньому вихилястий підпис, Марко вирвав свисток паперу зпід рук підстарости.

— Готово! А тепер знак! Давай шапку!

Не ждучи, поки Чаплинський рішиться, Марко вирвав йому шапку й разом з листом передав Ахметові:

— На! Бери з собою Юрка й чвалай у два коні. Як будеш з Оксаною в степу, заверни Юрка до мене. Тоді й пан підстароста піде обідати — закінчив Марко своє розпорядження.

Ахмет вилетів з шинку, мов із праці, Шинок зашумів задоволеними голосами. Чаплинський Зацвилиховський стукнув шаблею на жида:

(Дальше буде).

ВИЛИЄМ Л. ОСТИН,
директор перепису
(карикатура).

ЩОБ І В СТЕЙТАХ ЗНАЛИ...

Канадійський **„Український Голос"** містить уже від кількох років час від часу відомості про українське життя в Злучених Державах. З нашого боку, як і загально-українського, можнаб тільки радіти, коли хто дбає про те, щоб українці всюди були якнайкраще поінформовані про те, що діється між українськими людьми, а в нашому випадку, між нами в Америці. Та біда, що інформатором „Українського Голосу" про наше життя в стейтах є п. Володимир Кедровський. Наслідок цього такий, що читачі „Українського Голосу", якщо набиралиб відомостей про українське життя в Злучених Державах від п. Кедровського, то мусілиб мати про те життя цілком мильне переконання. А щоб не бути голословним, наведемо для прикладу деякі винятки з того, що подав „Український Голос" (з 3. квітня б. р.), як допис п. В. Кедровського, про нашу акцію в Америці в справі одного Конґресу Американських Українців. Хай самі наші читачі пізнають, як п. Кедровський „інформує" звідси зо стейтів наших земляків у Канаді про цю важну справу. Отже перешкоди, які треба було поборювати, щоб дійти до порозуміння, п. Кедровський представляє так:

„Як відомо, спір увесь час точився біля того, що існують певні орґанізації в Зединених Державах які ввесь час виступали проти засад демократизму й пропаґували ідеї тоталізму (націзму та фашизму). Представники Робітничого Союзу та Провидіння стояли на тому, що такі орґанізації не можуть брати на себе ініціятиву, разом з демократичними орґанізаціями до скликання Конґресу, бо вже перед скликанням Конґресу треба мати вироблену програму Конґресу та точно установлені засади праці Конґресу. Отже змагалися, так би мовити, дві сторони: демократична та тоталітарна. З оголошеної відозви ми бачимо, що перемогла демократична сторона, бо в відозві до Українського Громадянства читаємо таке: „Ми свідомі того, що український нарід може вибороти собі належне йому право господаря на своїй землі тільки власними силами". Отже цим відкидається оте, так зване „орієнтування" на ріжних „вуйків", які, мовляв, опікуються нами та „для нас збудують Україну", як це від довших років проповідувало ОДВУ (те саме, що в Канаді УНО), а також ґазета „Свобода", цей одинокий щоденник серед української іміґрації в цілім світі".

Отже запамятайте собі ті, що читаєте „Свободу" кожного дня від довгих літ, як п. Кедровський інформує українське громадянство в Канаді, а можливо, що ще й декого іншого, про наш часопис. Завважте, що він пише, що „Свобода" не закликала орієнтуватись на власні сили! І подумайте, як тяжко вдержати рівновагу, коли приходиться занотовувати такі брехні п. Кедровського як про „вуйків", що добрі для большевицьких „У. Щ. Вістей" чи „Народної Ґазети" в Канаді, але таки не повинні знаходити місця в „Українськім Голосі". Думаємо, що не є в інтенції згаданого часопису фальшування важних подій та очернювання одинокого, дійсно українського щоденника у світі. Тимбільше, що навіть і найбільший наш ворог хіба мусить признати, що згідно з тим, що ми давно проголосили, вживаємо від довгого часу всіх можливих зусиль, щоб тільки довести до того, щоби була зорґанізована на американській землі одна, спільна, велика і сильна акція політичної допомоги визвольним змаганням українського народу. А маючи надію, що до такої спільної акції повинно прийти також і в Канаді, ми постійно відкидали дописи про ту боротьбу, яка йде в Канаді, щоб не доливати оливи до вогню. Ми стоїмо при тому, що нам треба орґанізувати спільну акцію тут у стейтах, а також окремо в Канаді, а потім старатись до себе наблизити в тих границях, які тепер можливі. Тому шкідниками треба вважати тих кореспондентів, що у цій важній і великій справі хотілиб „спекти свою печеню" і своїми „інформаціями" — інтриґами спричинюють новий заколот. Бо чейже відповідальна людина не може писати так, як пише п. Кедровський в „Українськім Голосі", коли подає, що редактор „Свободи" провадив у цій ґазеті „шалену кампанію за ідеї „диктатури, тоталітарности, монократизму" й т. п., що все аґітував за те, що Німеччина збудувала Карпатську Україну й що Німеччина збудує цілу Україну". А саме так дослівно інформує п. Кедровський канадійських українців про „Свободу". І дивується, а навіть гнівається, коли таку його боротьбу, чи таке його поступовання, зглядно писання, порівнюється з такими методами боротьби, якими послуґуються з Чека чи Ґештапо.

З ДНЯ

МОРАЛЬНА СИЛА.

Журналістка Анна МекКормик доносить з Европи, що німці й анґлійці зовсім інакше духово реаґують на теперішню війну. Назверх у Німеччині панує цілковита певність у перемогу. Майже кожний німець з великою гордістю повторяє: „ми виграємо". Але водночас, завважує пані МекКормик, кожний німець жадібно вдивляється в обличчя чужинця і хоче вичитати з нього, чи той у ті вихвалки повірив. Німці, каже вона, жадібно ловлять кожне слово, що доходить із заграниці, та стараються провірити, чи заграниця таксамо думає про їх силу, як вони самі.

Це зраджує німецьку слабість, каже вона далі. Бо колиб вони були як слід переконані, що вони годні зробити те, чим погрожують світові, то не дивилисяб так дуже на те, що про їх пляни інші думають.

ЯК ПІДХОДЯТЬ АНҐЛІЙЦІ?

В Анґлії вона застала що інше. Анґлійці цілковито відмінно реаґують на війну. Анґлійці в першу чергу знають, що їм прийдеться довгий час воювати. Вони рахують, що війна потягне ще щонайменше два роки. А є такі люди, які кажуть, що війна потреває ще вісім літ. І анґлійці задоволені з того. Бо вони змагуни на далеку мету. Щодо витревалости, то вони не мають собі рівних на цілім світі.

Анґлійці є теж певні, що виграють війну, але потвердження на ту певність вони не шукають за границею. Ні трошки вони не дбають про те, що думають про них інші. Вони знають себе і це, на думку МекКормик, є доказом більшої моральної сили анґлійської нації, ніж німецької.

СПРАВЕДЛИВА МІРА.

Заввага пані МекКормик і її висновок видаються слушними. Бо подібними мірами ми судимо й одиниці. Також серед одиниць є люди, які страшенно цікавляться тим, що інші про них думають. „А що він казав про мене? Він погоджувався зо мною? Критикував мене? Казав, що я зле поступаю, чи добре?" — так випитують деякі люди, щоб конче довідатися, що хто про них думає. Коли трапиться, що хтось про них добре скаже, їх серце наповнюється приємним почуттям. Радісніше вони тоді на світ поглянуть. Коліж трапиться, що хтось скаже щось зле, вони почуваються так, немов хто їм влив у серце отрути.

ЧИ ВАРТ ТИМ ТАК ЖУРИТИСЬ?

Здається, що не варт так дуже перейматися тим, що про нас хтось десь, поза плечима, скаже. Не варт перейматись навіть тоді, коли заввага була правдива. Бо коли хтось у нас щось лихе добачить, це ще не значить, що ми вже цілі, з головою і ногами, кепські. Всі люди мають помилки. Хіба треба так дуже тим перейматись, коли хтось у нас якусь помилку відкриє? Іншим разом він може відкрити в нас добру прикмету і нас похвалить. Не варт сумувати з чужої критичної завваги, як не варт попадати в захоплення, коли хтось нас похвалить. Ні одне ні друге не має дійсної, сталої вартости.

До того буває, що люди осуджують інших зо злоби, або хвалять для певних цілей. У таких випадках ще менше є причин перейматись тими заввагами.

ГЕЛЬМІ РОСНЕЛ

відома сопраністка, що виступить у Лисенковій опері **„Тарас Бульба"**, у Мекка Авдиторіюмі, в Ню Йорку, в неділю, 21-го квітня цього року.

„СВІЙ СУДДЯ".

Людина, як і цілий нарід, проявляє найбільше морального гарту, коли вміє дивитись сама на себе критичними очима, сама знає свої лихі і добрі сторни та не дасться нікому посторонньому вивести з рівноваги, подібно, як ті анґлійці, що знають свою вартість і не звертають найменшої уваги на те, що думають про них за границею. Вони навіть не питають нікого про те. Бо заздалегідь знають, що в 99 випадках на сто чужа опінія про них буде помилкова. Люди звичайно судять інших по собі. Коли хтось на споді власної душі відчуває, що, наприклад, під напором німецьких бомбовиків довго не видержав би, він твердитиме, що цілий анґлійський нарід цього не видержить. Колиж бо анґлійці себе почувають так, що вони це видержать! Французький публіцист Моруа каже про них, що „дуже люблять боротись тоді, коли хтось припре їх до муру". Інші люди цього не люблять. Інші боряться краще тоді, коли знають, що за ними є місток, по якім вони можуть відступити з поля бою. Отож нащо питати іншого, коли він зараз буде судити по собі й вас? — думають собі морально сильні люди.

ЧОМУЖ НІМЦІ ПИТАЮТЬ?

А німці всетаки жадібно випитують чужинців про те, що думає про них заграниця. З того виходить, що німці не дуже вірять у свої сили. А не дуже вірять мабуть тому, що війна затягається. Коли йде про наглі, блискавичні удари, то німці певні себе і не слухають того, що інші про них кажуть. Вони добре знають тоді свою силу. Але коли йде про видержливість, про боротьбу на далеку мету, вони не є певні себе. Вони накладають тоді перехвалками. А хвалячись, дивляться пильно, чи інші в це вірять.

ДЕ ЗГОДА, ТАМ СИЛА

Скажіть правду, добрі люди,
Доки у нас таке буде:
Гнів, ненависть і роздір.
Одні другим вперекір?
Чиж не ліпше в згоді жити,
Та, як браття все любитись,
Одні другим помагати,
Кращу долю здобувати?
Таж ми всі є українці,
Не якісь-там турки, хінці,
Ні кацапи, ні ляхи,
Ми з прадідів козаки.
Покажім козацьку силу
Та любов до вітчини,
Занехаймо всі роздори,
Обнімімось, як брати.
Руки ми собі подаймо,
Одним шляхом враз ідім,
Визволяти Україну
Братам нашим поможім.
Всі роздори занехаймо,
Утопім незгоду,
А покажім, що ми, браття,
Козацького роду.
Нехай знають вороженьки,
Що у нас є сила,
Ще воскресне Україна,
Ненька наша мила.

Тереса Андрусик.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДБАЙМО ПРО НАШУ КУЛЬТУРУ.

В „Свободі" ч. 78 появилася стаття п. Михайла Скоробогача, яка повинна звернути на себе серіозну увагу нашого загалу, бо в ній порушується дуже важну справу. Є нею наше культурне життя в Америці. Автор статті пише про положення трівких основ під справжній Український Народній Театр. Нема де правди діти, але те, що такого театру нема в такому центрі як Ню Йорк, відбивається на нашому житті дуже відемно. Тяжко повірити, що так мало є в нас людей, щоб розуміли вагу цеї справи. А розуміти, це не значить гарно про цю справу говорити чи писати, але для неї щось зробити, себто зробити щось таке, щоб рушити її з місця. Всі ми знаємо, яку прислугу робить українській справі українська пісня і музика. Знаємо, як подобаються наші народні танці, народні строї, вишивки і т. п. Та коли про це знаємо, то й повинні краще ставитись до такої справи, як наш театр. При тому не забуваймо, що все те тісно звязане з нашою молоддю, про яку так дуже дбають ті народи, серед яких живемо. Ми не можемо дати тій молоді того, що їй дають інші народи в ділянці спорту чи чого іншого. Але ми можемо здобути її серце, коли дамо їй змогу служити українській культурі, коли її звяжемо, між іншим, з українським театром. А так є, що молодь дуже любить нашу пісню і нашу музику і радо бере участь у наших виставах. Маючи це на увазі, добре роздумуймо над тим, що порушив п. Скоробогач.

Петро Гринишин,
Лонґ Айленд Ситі, Н. Й.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГВАЙТСТОН, Н. Й. Мітінґ Тов. „Просвіта", від. 129., відбудеться в суботу, 13. квітня, в 8. год. вечером, в домі тов. Івана Ґриня, 146-30 — 22. Евеня. Обовязком членів прибути на мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару після статуту. — Микола Мрикало, предс.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375., відбудуться в неділю, 14. квітня, в год. 12:30 пополудні, в клюбі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прибути на збори точно начас. — Уряд.

ЧЕСТЕР, ПА. Місячні і чвертьрічні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 156., відбудуться в неділю, 14. квітня, в Укр. Громадськім Домі, 701 Ґрін ул., в год. 2:30 попол. точно начас. Пригадується членам, котрі довгують, вирівняти свої вкладки. Також є кілька точок до полагодження. Микола Муляр, предс.; Микола Яцик, секр.

ДЖАН Л. ЛУЇС,
голова Конґресу Промислової Орґанізації, на зборах юнії автомобільних робітників у Дітройті. Коло нього Филип Морей.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВАШИНГТОН, Д. К.

Перший концерт в честь Тараса Шевченка у Вашингтоні.

Неділя, 31-го березня 1940 р., залишиться памятним днем для вашингтонськех українців, як також і для всіх тих, що цікавляться українським життям у Вашингтоні. В той день заходом Американсько-Українського Товариства міста Вашингтону відбувся святочний концерт в честь Тараса Шевченка.

Членство згаданого товариства, а обіймає воно всіх українців та тих, що є українського роду, які мешкають у Вашенгтоні та дотепер дали про себе чути, мало причину радіти, бо припало йому миле завдання перший раз в історії української еміграції в Америці вшанувати память українського Великого Поета в столичному місті Злучених Держав, в столиці Батька американської нації, якого імя Шевченко згадував з пієтизмом.

Радють тутешні українці й тому, бо ще донедавна не було у Вашингтоні ніякого організованого українського життя, а ось тепер їхня організація, заснована тому біля десяти місяців, спромоглася влаштувати те свято власними силами. Правда, впродовж тих десятьох місяців вони вже кілька разів виступали зо своїми програмами — співами, музикою й танцями — перед американською публикою. Навіть здобули собі деяку популярність. Але коли йде про чисто український концерт по дусі та призначенні, то це було їхнє перше зусилля.

Концерт відбувся в просторій салі BARKER HALL, в централі вашингтонської Y.M.C.A., що міститься на розі 17-тої і "К" вулиць. Враження, яке він викликав, було те саме, яке справляють всі гарні українські концерти, що їх українці по всіх усюдах влаштовують з нагоди ріжних національних святковань. Цей самий святочний настрій, чарівні українські народні строї, цей самий рідний спів, музика, деклямація, промови — це ціла програма. Одинока ріжниця була в тому, що, поза співами, програма була виведена англійською мовою. На салі був порядок, а кожний слухач мав перед собою програму. З боку, на переді сцени, виднів портрет Тараса Шевченка, прибраний зо смаком українською вишивкою, прикрашений американським і українським прапором та ілюмінований прожектором з балькону.

Програма складалася з двох частин та обіймала девять точок, на які складалися виступи хору, вступне слово, деклямація, промова, сольові пісні, дует та сольо на піяні. Дуже замітним та приємним було те, що ціла програма, яка між іншим була недовга, бо тревала лише годину й двацять мінут, була переведена в порядку, без ніяких непотрібних перерв чи інцидентів. Це заімпонувало публиці, як також справляло сатисфакцію учасникам програми.

Хор, що складався з біля двацятьох голосів та був під проводом Марусі Кісіль (родом з Ню Йорку), вивязався несподівано гарно. Кажу „несподівано", бо маю на думці це, що лише частина тих хористів співала передтим у ріжних хорах в тих українських громадах, звідки походять, а решта це зовсім нові сили, підібрані з членства при організуванні хору. При охоті та праці хористів над собою доведено хор до зовсім гарного стану.

Дальшими учасниками програми були:

Вступне слово — пані Юлія Карпін, давніше редакторка „Тризуба", з Шікаго; панна Анна Кудлак, родом з Брукдина, Н. Й., дуже гарно відделямувала англійською мовою Шевченка „Мій Боже милий" (Подражаніє XI. псалму); переведений англійською мовою; сопранове сольо — пані Марія Мандрич (бувша панна Скоропад, з Трентон, Н. Дж., яка в минувшині часто співала на українських концертах в Ню Йорку, Філядельфії та в інших містах); дует — пані Мандрич і Маруся Кісіль; сольо на піяні — п. Ігор Шлопак, син пана Григорія Шлопака, українця з Придніпрянщини, що мешкає у Вашингтоні вже від довгих літ. Акомпаніювали співакам — панна Галя Гудяк з Вашингтону та п. Тома Хромчак, родом з Філядельфії. Репертуар хору солістів обіймав пісні з музикою Ярославенка, Гайворонського, Кириченка, Заремби, Лисенка. На піяні п. Шлопак відіграв „Шумку" Зентарського та „Думку" Присовського. Промову виголошено англійською мовою. Закінчено концерт відспіванням американського та українського гимну.

Згідно з обчисленням, на салі було понад сто пятьдесять людей, не числячи учасників програми. Численної української публики тут нема, бо всі, про котрих знається, є зорганізовані в згаданім товаристві й більша частина їх була заангажована в концерті. Тому, очевидно, публика була чужа. Цікаво, що між нею були навіть деякі росіяни та поляки. Треба згадати, що на концерт прибуло гарне число українців з Балтимор, Мд., між ними і о. Маньовський з родиною.

По концерті відбулося чайне приняття. Того дня, ще перед концертом, всі місцеві американські часописи принесли в своїх музичних секціях симпатичні згадки про цей перший шевченківський концерт у Вашингтоні.

—со.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячний мітінг відділу 312. відбудеться в пятницю, 12. квітня, в годині 7:30 ввечір, у домі парохіяльнім. Проситься прибути на мітінг точно й привести з собою нових членів до Союзу. — Петро Дебайло, предс.; Василь Хміль, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36., відбудуться в неділю, 14. квітня, в гали церковній, в годині 3. точно. Проситься členиць явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Припоминаємо тим сестрам, котрі довгують, щоби прийшли на збори й вирівняли свої вкладки. Просимо вас, сестри, приєднуйте нових членів до Союзу й Сестриства, а отримаєте нагороду за приєднання. — Марія Гайсак, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Звичайні місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221., відбудуться в неділю, 14. квітня, в 12. годині вполудне, в салі церковній при Оклей і Райс ул. — Ф. Васильовський, предс.; О. Тутчак, кас.; Тарас Шийкула, секр. Адреса секр.: 1409 N. Lawler Ave., Tel.: Merrimac 2751.

БОСТОН, МАСС. Місячні збори Тов. ім. Евг. Коновальця, від. 238., відбудуться в неділю, 14. квітня, в церковній гали, зараз по відправі. Проситься всіх членів старших і молодших прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Рівнож буде обговорена справа делегата на всеукраїнський Конгрес до Вашингтону. Рівнож пригадується всім членам, щоби точно платили свою належитість до Союзу. Хто мешкає поза Бостоном повинен платити річно, або піврічно. Тим облекшить працю секретаря. Пригадується всім членам, що цей рік є конвенційний рік Союзу. У тім році кожний член повинен приєднати бодай одного члена в ряди Союзу. Покажім, що Бостон пережене всі інші відділи в Новій Анґлії. — П. Мороз, гол.; Й. Бербелицький, кас.; Н. Давискиба, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Місячні збори Тов. Над Збруча, від. 280., відбудуться в неділю, 14. квітня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Ев. Присутність усіх членів є конечна. Довгуючі члени мають старатися вирівняти свої залеглости. — Роман Рубльовський, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268., відбудуться в неділю, 14. квітня, точно в годині 2. пополудні, в гали Української Громади, 2171 Вакелінс ул. Просимо всіх членів бути присутними на зборах, де маємо важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівняли свої залеглости. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або вписати свої діти, нехай зголоситься на збори. — М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Любов, від. 45., відбудуться в неділю, 14. квітня, в домі тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул., в годині 2. пополудні. Понеже є начасі важні справи до полагодження, проситься членів, щоби громадно взяли участь у зборах. Проситься членів, щоби старались виплачувати точно свої вкладки, бо негарно є довгувати й опісля мати неприємність. — Василь Стриковський, предс.; Антін Гарасим, кас.; Теодор Малик, секр.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(137)

По торській столиці роздались голосіння дзвонів. Тарзан у перший хвилі не приписував тому великої ваги. Він перебіг разом з товаришами кілька дахів, а тепер збирався злазити вниз. Далі годі було бігти. Щоб заховатись до стайні зо слонами, треба було злізти знов на вулицю і перебігти кавалок дороги.

Але голосіння дзвонів нагло зробилось таке нагальне, що аж заглушувало вуха. „Що, до лиха, значить це бубніння? Вогонь, чи що?" — запитав він Калюка. „Можливо, це справді вогонь", згодився поквапно Пері. Коли так, то це влекшить нам утечу". Але Калюк оконодив його словами: „Це випускають на вулиці львів.

„А нащо вони це роблять?" —запитав Пері. „Це перестородга для людей, щоб ховались по хатах. А льви, кого застануть на вулиці, того розірвуть. У той спосіб королева Аґті здушує повстання, або ловить тих людей, що хотілиб утекти з міста". Тарзан зрадів: „Це добре. Я волію боротися з львами, ніж з людьми",

„Бо ти не знаєш тих львів. Це страшніші льви від тих, що в нетрах. Їх кормлять людським мясом, кидають їм невільників. Але дають їм їсти звичайно дуже мало, щоб вони загострювали свій апетит і кожної хвилі були готові до своєї страшної роботи". В тій хвилині десь недалеко закричав з цілої сили лев.